

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ АНАТОЛІЯ НАЗАРЕНКА**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри психології та інклюзивної освіти, методик природничо-математичних дисциплін і технологій від 26 червня 2026 року №4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка
(протокол засідання вченої ради
ХОППО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 2)

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

 В.ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної
середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного
стандарту базової середньої освіти в адаптаційному циклі**

**«СУЧАСНИЙ УРОК ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ В НУШ:
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ У 5-6 КЛАСАХ»
(природнича освітня галузь)**

Хмельницький - 2026

Розробник: Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка (Мирна Лілія Анатоліївна, методист науково-методичного центру професійного розвитку керівних та педагогічних працівників установ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти; Сологуб Олександра Станіславівна, доктор філософії (PhD), в.о. завідувача кафедри психології та інклюзивної освіти, методик природничо-математичних дисциплін і технологій)

Напрямок підвищення кваліфікації: Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти: Наказ МОН від 12.10.2022 № 904 (тема 4.1. Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі)

Рецензенти:

Андрій Гулеватий, кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету підвищення кваліфікації педагогічних працівників Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка;

Володимир Репей, методист науково-методичного центру професійного розвитку керівних та педагогічних працівників установ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасні тенденції розвитку освіти, реалізація концепції Нової української школи, оновлення змісту базової середньої освіти та впровадження Професійного стандарту вчителя зумовлюють потребу в постійному професійному розвитку педагогів. Особливої значущості набуває вдосконалення предметно-методичної компетентності вчителів інтегрованих курсів природничої освітньої галузі (ПРО), їхньої готовності застосовувати компетентнісний, діяльнісний та STEM-орієнтований підходи, використовувати сучасні педагогічні технології, цифрові інструменти та можливості штучного інтелекту в освітньому процесі.

Важливими складниками професійної діяльності педагога є забезпечення психологічного благополуччя учасників освітнього процесу, створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, формування громадянської компетентності здобувачів освіти, розвиток критичного мислення, відповідальності та активної життєвої позиції. Програма спрямована на вдосконалення професійних компетентностей учителів інтегрованих курсів ПРО, розвиток їхньої готовності до впровадження сучасних освітніх практик та забезпечення якісного освітнього процесу в умовах суспільних змін і цифрової трансформації освіти

Цільова група: вчителі інтегрованих курсів ПРО закладів загальної середньої освіти (далі ЗЗСО), які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в адаптаційному циклі (5-6 класи)

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС)

Особливості реалізації програми: зміст програми об'єднано у три навчальні модулі. Реалізація програми ґрунтується на поєднанні теоретичних занять та практико-орієнтованих форм роботи. Тривалість реалізації програми - 1 тиждень. Для успішної реалізації практичного компоненту програми слухачам рекомендується приєднуватись до онлайн-занять із персонального комп'ютера або ноутбука

Форма підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, на базі замовника.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей вчителів інтегрованих курсів закладів загальної середньої освіти (далі ЗЗСО), які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в адаптаційному циклі (5-6 класи) відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225, Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової

середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904, та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800.

Завдання підвищення кваліфікації:

- удосконалити професійні компетентності вчителів інтегрованих курсів ПРО відповідно до вимог Професійного стандарту вчителя та концепції Нової української школи;
- розвинути вміння створювати безпечне, психологічно комфортне та інклюзивне освітнє середовище, спрямоване на підтримку благополуччя всіх учасників освітнього процесу;
- удосконалити навички реалізації компетентнісного, діяльнісного, проєктного та STEM-орієнтованого підходів у навчанні інтегрованих курсів ПРО;
- розвинути здатність добирати, аналізувати та конструювати компетентнісно орієнтовані завдання відповідно до вимог модельних навчальних програм;
- сформувати практичні вміння проєктувати сучасний урок з інтегрованих курсів ПРО з використанням інноваційних технологій навчання;
- удосконалити навички використання цифрових освітніх ресурсів, платформ та сервісів для організації ефективного освітнього процесу;
- сформувати готовність до відповідального й етичного використання технологій штучного інтелекту з дотриманням принципів академічної доброчесності;
- розвинути здатність до рефлексії, професійного саморозвитку та навчання впродовж життя

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А1. мовно-комунікативна, А2. предметно-методична, А3. інформаційно-цифрова, Б1. психологічна, Б2. емоційно-етична, Б3. компетентність педагогічного партнерства; В1. інклюзивна, Г1. прогностична, Г2. організаційна, Д1. компетентність навчання впродовж життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання й розуміння:

- нормативно-правових засад організації освітнього процесу відповідно до концепції Нової української школи та Професійного стандарту вчителя;
- структури та особливостей модельних навчальних програм інтегрованих курсів ПРО;
- компетентнісного потенціалу навчальних програм;

- ролі наскрізних умінь і ключових компетентностей у досягненні очікуваних результатів;
- принципів добору, аналізу та конструювання компетентнісно орієнтованих завдань відповідно до вимог модельних навчальних програм;
- підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів у компетентнісній моделі навчання;
- принципів створення безпечного, інклюзивного та психологічно комфортного освітнього середовища;
- розуміння сутності психічного здоров'я, психологічного благополуччя, стресу, професійного вигорання та резильєнтності;
- розуміння впливу емоційного навантаження на ефективність професійної діяльності педагога;
- знання сучасних методів та практик саморегуляції, самодопомоги та профілактики професійного вигорання;
- розуміння факторів та чинників формування резильєнтності та розвитку особистісних ресурсів;
- можливостей цифрових технологій та штучного інтелекту для підтримки освітнього процесу;
- принципів академічної доброчесності та особливостей їх дотримання в умовах цифрової трансформації освіти

Уміння:

- визначати очікувані результати навчання та планувати їх досягнення через зміст уроку;
- застосовувати компетентнісний та діяльнісний підходи під час організації освітнього процесу;
- використовувати форми, методи, прийоми сучасних технологій навчання під час викладання інтегрованих курсів ПРО;
- організовувати різні види навчальної діяльності учнів (дослідницьку, проєктну, групову, практичну);
- формувати в учнів наскрізні вміння засобами інтегрованого навчання;
- проєктувати уроки з інтегрованих курсів ПРО з використанням кейс-методу та інтерактивних технологій;
- проєктувати безпечне, інклюзивне освітнє середовище з урахуванням потреб усіх учасників освітнього процесу;
- здійснювати самооцінку власного психоемоційного стану та визначати ознаки професійного стресу і вигорання;
- застосовувати техніки емоційної саморегуляції, стабілізації та відновлення психологічних ресурсів;
- ефективно використовувати внутрішні та зовнішні ресурси для подолання професійних труднощів;

- підтримувати психологічно безпечну та сприятливу атмосферу в освітньому середовищі-забезпечувати доступне, безбар'єрне, безпечне, інклюзивне та орієнтоване на розвиток усіх здобувачів освіти освітнє середовище;
- здатність забезпечувати рівні права та можливості для всіх здобувачів освіти, забезпечення суспільної безбар'єрності та організації відповідних заходів в практичній діяльності;
- ефективно використовувати цифрові інструменти та освітні платформи в професійній діяльності;
- застосовувати інструменти штучного інтелекту з дотриманням принципів академічної доброчесності;
- здійснювати рефлексію власної професійної діяльності та планувати індивідуальний професійний розвиток

Цінності та ставлення:

- усвідомлення цінності безпечного, інклюзивного та демократичного освітнього середовища;
- орієнтація на партнерську взаємодію з учнями, колегами та батьками;
- відповідальне ставлення до професійної діяльності та результатів навчання учнів;
- дотримання принципів академічної доброчесності та етичного використання цифрових технологій;
- усвідомлення цінності багатоманітності та врахування і задоволення потреб кожного здобувача освітнього процесу;
- відповідальності за створення безпечного та безбар'єрного освітнього середовища;
- подолання існуючих бар'єрів, які заважають або обмежують рівний доступ до послуг і об'єктів, призначених для широкої громадськості;
- відкритість до інновацій, цифрової трансформації освіти та нових педагогічних практик;
- готовність до безперервного професійного розвитку та навчання впродовж життя

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації. Оцінювання результатів навчання здійснюється на основі поєднання формувального та підсумкового оцінювання. Формувальне оцінювання здійснюється для відслідковування прогресу слухачів, їх здатності застосовувати здобуті знання під час виконання практичних кейсів з проблемними ситуаціями, практичних робіт, надання зворотного зв'язку, здійснення самооцінювання та взаємооцінювання, коригування їх навчальної траєкторії.

Підсумкове (бальне) оцінювання здійснюється наприкінці навчання (тестування за всіма темами освітньої програми та конференція).

Під час тестування пропонуються завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей, на встановлення відповідностей та матричні запитання (сітка з прапорцями або перемикачами).

Тест складається з 16 завдань, які розподілені за рівнями складності та балами таким чином:

- 8 запитань базового рівня (знання фактів, визначень, термінів, розпізнавання об'єктів) - по 1 балу за запитання;
- 6 запитань середнього рівня (вміння групувати, сортувати, порівнювати, знаходити логічні зв'язки, застосовувати базові знання) – по 3 бали за запитання;
- 2 запитання високого рівня (вміння вирішувати нестандартні завдання, аналізувати процеси, прогнозувати результати) - по 4 бали за запитання.

Максимальна кількість балів за тест: 34, прохідний бал: 24 (70 %). Максимальна кількість балів за тест - 40, прохідний бал - 28 (70 %).

Максимальний бал за участь у конференції з обміну досвідом - 20. Оцінюється якість поданих матеріалів (12 балів) та виступ на конференції (8 балів). Прохідний бал за участь у конференції - 14 (70 %).

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з трьох модулів та десяти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, - 30, з них 7 год - лекційні заняття, 19 год - практичні заняття, 4 години – контрольні заходи.

№ з/п	Назва навчальних тем	Кількість годин			
		30 годин	Лекції	Практичні заняття	Контрольні заходи
Модуль 1. Підтримка психологічного благополуччя учасників освітнього процесу та робота в інклюзивному середовищі					
1.1	Здоров'язбережувальні технології для профілактики та подолання професійного стресу педагога. Посилення резилієнтності вчителів	3	1	2	
1.2	Проектування безпечного, інклюзивного освітнього середовища: практичні інструменти для педагога	3	2	1	
Разом за модулем:		6	3	3	
Модуль 2. Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний компонент					
2.1	Компетентнісний потенціал модельних навчальних програм з інтегрованих курсів ПРО: шляхи реалізації та досягнення очікуваних результатів навчання.	2	1	1	
2.2	Розвиток наскрізних умінь учнів у процесі реалізації інтегрованих курсів ПРО	2	1	1	
2.3	Організація дослідницької діяльності учнів 5–6 класів на уроках інтегрованого курсу ПРО	2		2	
2.4	Компетентнісно орієнтовані завдання з інтегрованих курсів ПРО у 5-6 класах: аналіз, добір та застосування	2		2	
2.5	Громадянська компетентність як наскрізний результат навчання: практики інтеграції у різні предмети	2	1	1	
2.6	Педагогічна практика. Розроблення кейсу до уроку на	4		4	

	основі навчальних програм				
Разом за модулем:		14	3	11	
Модуль 3. Цифрова компетентність педагога					
3.1	Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності педагогічного працівника	2		2	
3.2	Академічна доброчесність вчителя та застосування штучного інтелекту в освіті	3		3	
Разом за модулем:		5		5	
Підсумкові заходи					
1	Формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника	1	1		
2	Контроль знань (тестування)	2			2
3	Підсумкова конференція з обміну досвідом	2			2
Разом:		5	1		4
Усього		30	7	19	4

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1

Підтримка благополуччя учасників освітнього процесу та робота в інклюзивному середовищі

Тема 1.1. Здоров'язбережувальні технології для профілактики та подолання професійного стресу педагога. Посилення резилієнтності вчителів

Здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі. Феномен стресу в сфері комунікативної діяльності людини. Природа професійного стресу в роботі вчителя. Чинники професійного стресу педагога. Ідентифікування станів як індикаторів професійного вигорання педагога та напрацювання шляхів їх подолання як запорука профілактики професійного стресу вчителя. Інструменти для зниження щоденного стресу та стратегії побудови довгострокової адаптивності (резилієнтності) до викликів. Механізми відновлення після пережитих криз. Посилення ресурсності педагога як чинник підвищення рівня його стресостійкості

Тема 1.2. Проєктування безпечного, інклюзивного освітнього середовища: практичні інструменти для педагога

Поняття безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Нормативно-правові засади забезпечення безпеки та інклюзії в закладах освіти. Виявлення та усунення фізичних, інформаційних, соціальних і психологічних бар'єрів. Практичні інструменти створення комфортного освітнього простору, підтримки позитивного мікроклімату та запобігання дискримінації. Аналіз освітнього середовища закладу освіти та розроблення рекомендацій щодо підвищення його безпечності й інклюзивності. Проектування безпечного, інклюзивного освітнього середовища

МОДУЛЬ 2

Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний компонент

Тема 2.1. Компетентнісний потенціал модельних навчальних програм з інтегрованих курсів ПРО: шляхи реалізації та досягнення очікуваних результатів навчання

Особливості реалізації компетентнісного підходу в інтегрованих курсах ПРО відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти. Аналіз структури та змісту модельних навчальних програм, їх відповідності обов'язковим результатам навчання та ключовим компетентностям учнів. Компетентнісний потенціал інтегрованого змісту природничої освіти для формування наукового світогляду, критичного мислення, дослідницьких умінь, екологічної грамотності та навичок розв'язування життєвих проблем. Визначення можливостей навчальних тем для формування ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь у процесі вивчення інтегрованих курсів.

Планування освітнього процесу на основі очікуваних результатів навчання. Добір ефективних методів, форм і засобів навчання для забезпечення досягнення результатів, визначених модельними навчальними програмами. Аналіз прикладів навчальних ситуацій і завдань компетентнісного спрямування, спрямованих на розвиток природничо-наукової компетентності учнів. Моніторинг та оцінювання результатів навчання в контексті реалізації компетентнісного підходу

Тема 2.2. Розвиток наскрізних умінь учнів у процесі реалізації інтегрованих курсів ПРО

Концептуальні засади формування наскрізних умінь учнів 5–6 класів відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти. Роль інтегрованих курсів природничої освітньої галузі у розвитку ключових компетентностей та наскрізних умінь, необхідних для успішного навчання й життєдіяльності в сучасному суспільстві. Розвиток в учнів умінь критично та системно мислити, висловлювати власну думку усно і письмово, працювати з інформацією, логічно обґрунтовувати висновки, виявляти ініціативність і творчість, співпрацювати в команді, приймати відповідальні рішення та оцінювати результати власної діяльності. Можливості дослідницької,

проектної, практичної та проблемно-пошукової діяльності для формування наскрізних умінь в учнів 5-6 класів.

Методи, прийоми та форми організації навчання, що сприяють розвитку наскрізних умінь під час вивчення інтегрованих курсів природничої освітньої галузі та практичні рекомендації щодо їх цілеспрямованого формування та оцінювання в освітньому процесі

Тема 2.3. Організація дослідницької діяльності учнів 5–6 класів на уроках інтегрованого курсу ПРО

Особливості організації дослідницької діяльності учнів 5–6 класів відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм інтегрованого курсу ПРО. Дослідницький підхід як основа формування природничо-наукової компетентності. Види навчальних досліджень, спостережень, експериментів і навчальних проєктів. Формулювання дослідницьких запитань, висування гіпотез, планування та проведення досліджень.

Добір обладнання, цифрових інструментів і навчальних ресурсів для організації дослідницької діяльності. Фіксація, опрацювання та інтерпретація результатів спостережень і експериментів. Організація індивідуальної, парної та групової дослідницької діяльності. Оцінювання результатів досліджень і навчальних проєктів. Дотримання правил безпеки під час проведення практичних робіт і досліджень.

Тема 2.4. Компетентнісно орієнтовані завдання з інтегрованих курсів ПРО у 5-6 класах: аналіз, добір та застосування

Компетентнісний підхід до розроблення та використання навчальних завдань в інтегрованих курсах ПРО. Ознаки компетентнісно орієнтованих завдань, їх відповідність вимогам Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм. Аналіз структури, змісту й рівнів складності компетентнісно орієнтованих завдань. Добір завдань відповідно до очікуваних результатів навчання, вікових особливостей учнів та змісту навчальних тем.

Практико орієнтовані, проблемні, дослідницькі та ситуаційні завдання як засіб формування ключових і предметних компетентностей. Інтеграція компетентнісно орієнтованих завдань із навчальними дослідженнями, проєктною діяльністю та цифровими технологіями. Адаптація завдань до різних рівнів навчальних досягнень учнів. Оцінювання результатів виконання компетентнісно орієнтованих завдань відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень.

Тема 2.5. Громадянська компетентність як наскрізний результат навчання: практики інтеграції у різні предмети

Формування громадянської компетентності як наскрізного результату навчання в умовах модернізації освіти. Реалізація наскрізних ліній Нової

української школи через міжпредметні зв'язки та інтеграцію громадянського компонента в різні освітні галузі.

Використання інноваційних педагогічних технологій (метод проєктів, кейс-метод) для моделювання життєвих ситуацій та розвитку критичного мислення і соціальної відповідальності. Розроблення інтегрованих завдань і критеріїв оцінювання наскрізних умінь як складника моніторингу якості освіти та формування громадянської позиції учнів

Тема 2.6. Педагогічна практика.

Розроблення кейсу до уроку на основі модельних навчальних програм або навчальних програм. Аналіз вимог модельних програм та визначення освітніх результатів, що підлягають формуванню в межах конкретної теми уроку. Добір змісту навчального матеріалу відповідно до компетентнісного підходу та вікових особливостей учнів. Структурування навчального кейсу: постановка проблеми, добір інформаційних матеріалів, формулювання завдань різного рівня складності, визначення очікуваних результатів навчання та критеріїв оцінювання

МОДУЛЬ 3

Цифрова компетентність педагога

Тема 3.1. Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності педагогічного працівника

Добір електронних (цифрових) освітніх ресурсів з урахуванням мети навчання, вікових особливостей та освітніх потреб здобувачів освіти. Модифікація електронних (цифрових) освітніх ресурсів для досягнення навчальних цілей. Використання цифрових платформ як конструктора навчального контенту. Принципи академічної доброчесності у використанні цифрових матеріалів

Тема 3.2. Академічна доброчесність вчителя та застосування штучного інтелекту в освіті

Поняття штучного інтелекту: машинне навчання, нейронні мережі, обробка природної мови, генеративний ШІ. Ключові ШІ-технології та їхні можливості та обмеження. Роль ШІ у цифровій трансформації освіти. Вплив ШІ на освітні процеси: автоматизація рутинних завдань, персоналізоване навчання, адаптивні системи. ШІ як інструмент для педагога: огляд освітніх ШІ-інструментів та платформ. Роль педагогічного працівника в умовах використання ШІ в освітньому процесі. Сутність принципів академічної доброчесності в умовах цифрової трансформації освіти. Етичні аспекти застосування ШІ, запобігання плагіату, правила цитування та відповідального використання контенту, створеного за допомогою штучного інтелекту. Практичні рекомендації щодо інтеграції ШІ в освітній процес із дотриманням принципів академічної доброчесності

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Аналітичне завдання «Анатомія модельної програми». Вчителям пропонується проаналізувати фрагмент модельної навчальної програми інтегрованого курсу ПРО. Потрібно: визначити, які компетентності формуються; які види діяльності передбачені; які є можливості інтеграції; які труднощі реалізації можуть виникнути.
2. Завдання «Один зміст — різні підходи». Вчителям пропонується одна тема уроку. Потрібно: розробити два варіанти фрагмента уроку на основі різних підходів; порівняти їх за критеріями: активність учнів, рівень мислення, очікувані результати; визначити переваги й обмеження кожного.
3. Вправа «Лабораторія навчальних ситуацій». Слухачам пропонується розробити навчальну ситуацію на формування природничо-наукової компетентності учнів.
4. Вправа «Ознаки компетентнісного завдання». Завдання: скласти перелік ознак компетентнісного завдання.
5. Вправа «Компетентнісна трансформація». Слухачам пропонується перетворити традиційне завдання на компетентнісне.
6. Вправа «Практичне конструювання компетентнісно орієнтованих завдань». Слухачам пропонується створити компетентнісно орієнтоване завдання за шаблоном.
7. Вправа «Конструювання проблемної ситуації». Слухачам пропонується тема уроку. Завдання: сформулювати проблемне запитання; визначити спосіб його подання учням.
8. Вправа «Фрагмент уроку». Слухачам пропонується розробити структуру уроку інтегрованого курсу з використанням проблемного або проєктного навчання за шаблоном.
9. Вправи на рефлексію власного мовного шляху, аналіз змін власної мовної поведінки та мовної компетентності.
10. Вправи для експрес-діагностики рівня стресу, професійного вигорання.
11. Вправа «Поясни свій вибір». Слухачі відповідно до запропонованої педагогічної ситуації обирають один або декілька цифрових інструментів і обґрунтовують, чому саме ці інструменти підходять за трьома критеріями: доступність, відповідність темі та віковим особливостям здобувачів освіти.
12. Вправа «Нове життя ваших файлів». Слухачі за 10 хвилин перетворюють власний документ (Word / PDF/ Power Point) на візуальний матеріал на одній із цифрових платформ.
13. Вправа «Створення власного цифрового контенту». Слухачі відповідно до запропонованого завдання обирають один або декілька цифрових інструментів і створюють власні електронні (цифрові) освітні ресурси.

14. Вправи на використання ШІ для автоматизації рутинних завдань педагогічного працівника, створення персоналізованих завдань та використання освітніх ШІ-інструментів та платформ.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2020 №898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartivpovnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> . Дата звернення: 12.03.2026.
2. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>. Дата звернення: 12.03.2026.
3. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/Nakaz_MON_1225.pdf. Дата звернення: 12.03.2026.
4. Про освіту: Закону України від 5. 09.2017 р. №2145-VIII. *Голос України*. 2017.27 верес. (№178-179). С.10-22.
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>. Дата звернення: 12.03.2026.
6. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року: постанова Кабінету Міністрів України від від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>. Дата звернення: 12.03.2026.
7. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021р. №366-р.

Основна література

1. Варецька О., Хаустова О. Розвиток готовності педагогів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі // Молодь і ринок. 2023. № 3.
2. [Головатенко Т. Освітологічний вимір концепту «травма-інформоване навчання»](#) // Перспективи та інновації науки. 2023. № 8(26). С. 65–78.
3. [Головатенко Т. Тенденції підготовки вчителів до впровадження травма-інформованого навчання](#) // Освітологія. 2023. № 12. С. 42–54.
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти: проєкт / МОНУ. URL: <https://mon.gov.ua/static->

[objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf](https://objects.mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf). Дата звернення: 07.03.2026.

5. Кравчук О., Шелепко Г. Організація інклюзивного навчання у системі управління діяльністю в закладі освіти // Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2022. № 1(7). С. 165–171.

6. Науково-методичні основи психологічного супроводу діяльності вчителя в умовах реформування освіти (діагностика і корекція). Практичний посібник / авт. кол.: В.Г. Панок, І.В. Марухина, В.В.Рибалка, В.М.Горленко, Д.Д.Романовська, В.В. Предко, С.К.Шандрук, М.В.Саврасов, Н.В.Сосновенко; За наук. ред. В.Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України, 2022. 192 с.

7. Про авторське право і суміжні права. Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>. Дата звернення: 07.03.2026.

8. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>. Дата звернення: 12.03.2026.

9. Про затвердження типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти: наказ МОН від 12.10.2022 № 904. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/87557/. Дата звернення: 12.03.2026.

10. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності: Наказ МОНУ від 03.06.2026 №871. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-ta-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv-z-rozvytku-tsifrovoi-kompetentnosti/> Дата звернення: 12.06.2026.

11. Цифровий учитель: путівник для професійного зростання / укладачі : Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024, 88 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/czyfrovyy_uchytel_putivnyk_dlya_profesijnogo_zrostannya.pdf. Дата звернення: 12.03.2026.

Додаткова література

1. Баранник Н., Дяченко-Богун М. Формування пізнавальної діяльності учнів з особливими освітніми потребами // Витоки педагогічної майстерності. 2022. № 29.

2. Галузяк В., Макодай О. Розвиток кооперативного навчання в США. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. Вип. 76. 2023.

С. 51–64. URL: <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped/article/view/723/114> (дата звернення: 29. 04.2026).

3. [Головатенко Т. Реалізація принципів травма-інформованого середовища](#) // Педагогічна освіта: теорія і практика. 2023. № 39(1). С. 80–86.

4. Данилевська Оксана Українська в українській школі на початку ХХІ століття: соціолінгвістичні нариси. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019.

5. Деркач С. П. Кооперативне навчання. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/6107> (дата звернення: 29.04.2026). 6. Інтерактивні технології кооперативного навчання. URL: <https://naurok.com.ua/interaktivni-tehnologikoooperativnogo-navchannya-84922.html> (дата звернення: 29.04.2026).

6. Денічева О. І. Комплексний підхід до модернізації змісту вищої освіти України // Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2023. № 4. DOI: 10.52726/as.pedagogy/2023.4.2.

7. Засекіна Т. М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика : монографія / Т. М. Засекіна. – К. : Педагогічна думка, 2020. – 320 с.

8. Коваль О. Найкращі стратегії навчання: 10 підходів, що гарантують ефективність ваших уроків. Київ. 2024. URL: <https://osvitoria.media/experience/najkrashhi-strategiyi-navchannya-10-pidhodiv-shho-garantuyut-efektyvnist-vashyh-urokiv/>. (Дата звернення: 28.04.2026).

9. Ліннік О. Змішане навчання як стратегія адаптації освітнього процесу в школі // Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. 2023. № 39. DOI: 10.28925/2311-2409.2023.394.

10. Малихін О., Бондарчук Ю. Освітні стратегії: понятійно-категорійне розуміння дидактичного феномену // Український педагогічний журнал. 2025. № 4. С. 34–45. DOI: 10.32405/2411-1317-2025-4-34-45.

11. Морзе, Н. В., Бойко, М. А., Струтинська, О. В., & Смирнова-Трибульська, Є. М. (2024). Якою має бути цифрова компетентність вчителів у галузі використання штучного інтелекту? *Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету"*, (16), 76–91. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.166>. Дата звернення: 12.03.2026.

12. Наумук І., Наумук О. Сучасні стратегії та методики формування критичного мислення у здобувачів освіти // Науковий вісник МДПУ. Серія: Педагогіка. 2024. № 2. С. 75–82. DOI: 10.33842/22195203-2024-2-33-75-82.

13. Овчаренко О.Ю. Психологія стресу та стресових розладів: навчальний посібник - К. : Університет «Україна», 2023. — 266 с.

14. Пальшкова І. О. Комплексний підхід як спосіб оптимізації методів і прийомів навчання // Педагогіка вищої та середньої школи. 2022. № 4. С. 230–241. DOI: 10.31812/educdim.5099.

15. Полякова В. Особливості психологічної допомоги вчителям в умовах війни // Психічне здоров'я в умовах війни: шляхи збереження та відновлення: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (з

міжнародною участю) (м. Київ, 13 жовтня 2023 р.). – Київ: НУБІП України, 2023. С. 58-61.

16. Полякова В. Особливості психологічної допомоги вчителям в умовах війни // Психічне здоров'я в умовах війни: шляхи збереження та відновлення: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 13 жовтня 2023 р.). – Київ: НУБІП України, 2023. С. 58-61.

17. Пометун О. І. Організація кооперативного навчання учнів: про що варто пам'ятати. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint> (Дата звернення: 28.04.2026).

18. Проводимо успішний тренінг: НУШ у 7–9 класах / автори: М. Блажко, А. Ворожбит, Ю. Гайдуценко, І. Клименко, О. Пасічник, Ю. Романенко, І. Стаднина, В. Терещенко, О. Федоренко, Т. Харламова, Р. Шаламов, Р. Шиян. Київ, 2025. 127 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1P9V1dF6AbU8BopEc_t6ajvDxz1mUTOQ_/view Дата звернення: 12.03.2026.

19. Програма «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості». URL: <https://www.schools-for-democracy.org/>

20. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Войцях Т.Г., Гриців І.П., Мельничук О.В., Харківська Т.А. – К.: 2023. 149 с.

21. Сологуб О.С. ІКТ в освіті: YouTube канал. URL: <https://www.youtube.com/@%D0%86%D0%9A%D0%A2%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96>. Дата звернення: 16.06.2026.

22. Тулбокс для вчителів. URL: <https://www.schools-for-democracy.org/onlain-resursy/toolbox>

23. Школяр Л., Михайлюченко А. Соціалізація дітей з особливими потребами в умовах воєнного стану // Humanitas. 2023. №5.

24. Якимчук О. Компетентнісний підхід в освіті: українські реалії // Вища освіта України. 2020. № 3(78). С. 15–21. DOI: 10.31392/NPU-VOV.2020.3(78).02.

25. Про схвалення рекомендацій щодо викладання інформації суб'єктами владних повноважень у форматах, що забезпечують доступність її сприйняття: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.11.2023р. №1046-р.

26. Довідник безбар'єрності. URL: <https://bf.in.ua>

27. Бондарчук О., Пінчук Н. Професійне психологічне благополуччя педагогів та особливості його забезпечення в сучасних кризових умовах. Київський журнал сучасної психології та психотерапії. 2023. Т. 5. № 1. С. 5–14. DOI: <https://doi.org/10.48020/mppj.2023.01.01>.

28. Жао Д., Ніколенко О., Жданова-Неділько О., Ніколенко К. Особливості психологічного та професійного стану українських учителів під час війни та потенціал моріта-терапії для їх відновлення. Витоки педагогічної

майстерності. 2024. Вип. 34. С. 73–80. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2024.34.317989>.

29. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни : навч.-методичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 124 с.

30. Кокун О. М., Мельничук Т. І. Резилієнс-довідник: практичний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2023. 25 с

31. Павлик Н. В. Гармонізація психологічного здоров'я педагогічних працівників в умовах війни та повоєнної відбудови України : практичний посібник. – Київ : Інтерсервіс, 2025. – 128 с.

32. Психічне здоров'я особистості: підручник для вищих навчальних закладів / С. Д. Максименко, Я. В. Руденко, А. М. Кушнерьова, В. М. Невмержицький. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. 438 с.

33. Технології забезпечення психічного благополуччя та освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення : монографія / Карамушка Л. М. та ін. ; за ред. Л. М. Карамушки. Київ, 2025. 70с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/741857>

34. Цюман Т. П., Адамська З. М., О. Л. Нагула О. Л. Психологічні умови резильєнтності педагогів в період воєнного стану. URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/351/440>.